

Kálaad Pwôl nyə á cilə Títus yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú mə Títus yí

Títus nyə á bæ váál krísten á ná nyə a shigé bæ kúl Oyúden dî (Gal 2.1-3). Bá Pwôl bwé á shí kyey sámhá, nyə á bul námé sá ñkwambələ mpédúgá Pwôl bənêñ nə obúgəla wâ Kərênt (2Kr 7.6-16). Ja Pwôl mə zé cilə nyə kálaad éga yí, í á bæ nyə Títus njúl ləəm bwé jów ná Kərênt yí; í á bæ Pwôl mə tál ná a ñgəg nə fála ñgə kwambələ isâ yâ Dɔ á nûñ ñkwamé nyəñg dî (1.5).

Pwôl mə bwey lwó shug læ kálaad ná námé mátéédúlé mə cilyád (1.1-4). Kálə zə kə shwóg nə lúú áshúshwóógú, a lwó kuú njəond múúd mə jéla bæ nə ndí shú ná bwé tálúg nyə tówe shwóg á Dɔ yí (1.5-16). Lúú ábèê wúsə məcwûñ á ñgə cwîny Títus shú isâ í dúgyá nə ikínda í búúd nyə é bá ðə bwəma nə ndí Dɔ dí yí: nə icwúcwúúl í búdûm nə icwúcwúúl í búdá (bwó buud bwé jəlá nə cwîny míngwəol wá), nə məncwámá, nə məlwaá (2.1-15). Lúú áléel í nyiñgə báásulə ókrísten isâ bwé jəlá nə sá yí, nə váál bwé jəlá nə cugə ná shee ñgə kwanz mbéégí mənəkəomá yí (3.1-11), ná ndéé, a mú kə shínal kálaad nə məcwûñ nə məbədə (3.12-15).

Olɔye ɔ kálaad éga búsə nə ñkul læel gwág nə Pwôl nyə añgê nə ci nji isâ í dúgyá nə Títus nyəmэфwó yí. Isâ á ñgə lás cínəñg yí bísə isâ í dúgyá nə Dɔ dēsh yí: isâ nda váál gúfúgá í jəlá kyey yí, nə kuú njəond ótówe ɔ shwóg, nə kuú njəond óbúgəla bēsh.

Məbódá

¹ Mə Pwól, mə ji lwaá mə Zembî, *muud lwámá mə Yésus-Kríst ná mə ηkényúg mbag á sálə ná miféeshá mí búúd myé mí bág nə búgá. Mə ji ná mə sáág ná buud bwé mpúg obúbále bwé lwó ná muud mə kənd lâm wə Zembî wá.

² Í bág ntó shú ná bwé ηgág nə bwánd nə búgə ná bwé bá cugə cug á kandugə kandugə. Zembî nyə á bwey kaag buud cug jəəηgú shí nə gwów í nda fwo bə. Zembî nyə ádé bwεε bwiiηg ijǝǝ.

³ Ja dāη fwála í á wós yí, nyə a sá ná buud bwé mpúg ηkaagə nyə á kaag nyəəηgú. Lāη wəəηg wə Cugye wúsú Zembî nyə á yə mə séy ná mə ηgág nə bwiiηg yí.

⁴ Mə cilə wo kálaad éga, wo Titus, mwān waamə kóómb á búgá sá bēsh ηgə *búgula yí. Zembî Sóəηgú bá Cugye wúsú Yésus-Kríst bwé ó sá wo mpaam, bwé ó sá námə ná wo cugəg nə mətəla.

Titus mə jəlá nə táág isâ yâ Zembî Kurēt

⁵ Ja mə á lúgə wo nə wo jíg nūη Kurēt yí, í á bə shú ná wo shínúg táág isâ byēsh, wo təl ócúmbá buud ó *Dǝ mə Zembî míηgwəla myēsh dí nda mə á ci ná wo sáág ná.

⁶ Cúmbá muud mə jəlá nə bə múúd ηgə cugə kú nə sâ á jumúg yé. A jəlá nə bə ηgwūm mə mudá ηgwūd. Bwán bé bwé jəlá nə bə óbúgula, bwé nda bwεε bə nə njagə ná bwé ηgə bə nə intíwúlí, ηkí ntāg ná bí nə məbún.

1:1 muud lwámá: 1Tm 2.7   **1:2** 1Pr 1.3-5; Gal 3.6, 17-18   **1:3**
 3.4; **fwála í á wós:** 1Tm 2.6   **1:4** Titus: 2Kr 2.13; **mwān waamə:**
 1Tm 1.2   **1:5** Mis 14.23   **1:6** 1Tm 3.2-7; 1Pr 5.1-4

⁷ Í ka jii ná tówe shwóg má dɛ fála Dɔ yé bég kú nɛ sâ á jumúg, nɛcé a ji tówe shwóg má Zembî. Nyə ajáláyé nɛ bə mbií múúd í dɛ téduga ná nyəméfwó ji nɛ ŋkul sá sâ jêsh yí, kú bə mbií múúd í dɛ kuya mpimbə yí, kú bə ŋgule məlwəg, kú bə múúd icwoomb, a nda dɛ sɔ *mwaanê nɛ məcií míshúd.

⁸ A bég muud má dɛ mpu ŋwa ójón yé, a dúgá cɛel isâ í ányunywaâ, a dɛ cunal íyéesh byé, a njúl tátəlí muud, a dúgá sɔ nji sâ Zembî mə gwág nywa yí, a dɛ mpu jwú nɛ lâm.

⁹ A jalá nɛ bə múúd má wá lâm njígú alá ábúgúlag sɔ ŋgá jígúli yííd. Ntó, nyə é bə nɛ ŋkul mə bándúlá búúd ná bwá bég fwámé njígú alá, a lwó búúd ɔ óŋkwafad iwushí byáŋ.

Bów-bôw mínjígú alá mí jalá nɛ shîn

¹⁰ Mə mpú ná zhwog obúgula bí nɛ məlwə; í bul bə ná ndeé sámbá *Oyúden bwá á magulə Yésus wá. Bwá dɛ sá mikaand kú nɛ wúmbúlé, dɛ shiig buud nɛ myo.

¹¹ Í jii ná wo júwalug bwo mimpu, nɛcé bwá ŋgə tâl minjów mí búúd oncindî ná shwu nɛ ŋgələ jígúli bwo isâ bí kú jəla yí; bwá ŋgə jígúli isâ byəŋgú nji shú ná bwá bég nɛ myəna bów-bôw zhí jəŋgúd.

¹² Wúl mbyágá á Kurêt í á dɛ cündə micündə yí í á cí ná: «Buud ɔ Kurêt bəsə ja jêsh nji bwiiŋgúlə ijɔ, nji gwɔɔ-gwɔɔ mílâm nda ɔŋkweny, mílələm dɛ téduga nji dæg.»

¹³ Ciyá nyə á cí jəŋgú jí búbálé. Ná ndeé, ŋkáándúg nɛ bwo fwámé ŋkáándúlə, bwá bég nɛ fwámé búgá,

¹⁴ bwá nda kənd mílâm mbeé míkanda mí Oyúden

dî, bwé nda bæ máccεξ má búúd bwé ηγά ban obúbálé wá.

¹⁵ Buud bí ná fwɔ́-fwɔ́ wá, isâ byêsh bí námá bwo ná fwɔ́-fwɔ́; nji, shú bɔɔηg bí nà nyεé wá, bwé ηgə ban ná bwé abúgúláyé wá, kú nà tɔɔ sâ jí bwo ná fwɔ́-fwɔ́, fɔg nyán nyí nyεé nà nyεé, lâm wán nyεé nà nyεé.

¹⁶ Bwé ηgə ci ná bwé mpú Zembî, nji isâ bwé ηgə sá yí í njúl sâ shús. Bwé cúgέ á cεελúg, bí nà mæbún, bwé cúgέ nà ηkul bwεε sá sâ ányunywaâ.

2

Minjígúlá shú ócwámbá buud

¹ Wεε jaawúg búúd nji sâ í ηgə bwəma nà fwámé njígúlá yí.

² Cíg nà ocwámbá buud ná bwé dúg cunal íyéesh byán, bwé jəlá nà mpíya nà gúmá, cugə cug íkəη, bwé jəlá nà bæ nà lal-lal búgə nà məma cεelí, nà fwámé jísów.

³ Cíg nà ocwámbá budá ná bwé cúgəg námá mbií cug Zembî mæ gwág nywa yí, bwé nda dæ ci búúd iciyá í béwəlí bwo milâm yí, bwé nda bæ málwaa má málwəg. Cíg nà bwo ná bwé dúg bæ nà jɔjɔ mæcwûη,

⁴ shú ná bwé jígúlig mingwəɔl mbií bwé jəlá nà cεel ógwúm bán nà bwán yí,

⁵ nà mbií bwé cúgəg cug íkəη yí, bwé baagulə mányúul nji shú ógwúm bán, kænd mílâm ísέy yâ mínjów myánúd, bæ nà jɔ mэфúlu yí. Bwé ó jígúli ηgwəɔl wêsh mbií á jəlá nà magulə íjwûga i ηgwúm

1:15 1Tm 1.5; Mat 15.11; Rom 14.14, 20   **1:16** 2Tm 3.5; 1Yn 2.4

2:1 Ifz 5.21-6.9;   **2:1** 1Tm 1.10   **2:2** 1Kr 13.13   **2:3** 1Tm 3.11;

1Pr 3.1-5   **2:5** Ifz 5.22-24

yé, shú ná buud bwé nda *lás nà Milésú mí Zembî bwaasúlə mpu.

Minjígú alá shú ngwíínzhá

⁶ Yáágúg nà mənəcwəmə ná mə cúgəg cug íkəŋ məzhíí mēsh.

⁷ Woméfwó téédúg sá ná bwé ηwág yuug mísóólúgú mí ányunywaâ wódí, wo də bə tətəlí ja wó jígúlí bwo yí, wo ηwa mínjígú alá myô nə məjilə.

⁸ Iciyá wó cwééd wódí mpu dí yí í bág kú nə mədana, í bág iciyá búúd bwé cúgé nə ηkul jum wo nə ndí yí. Ntó nyə e sá ná buud bwé ηgə lúmbuli nə sə wá bwé bág kú nə zhíí ná bwé mpyaam sə, bwé yidá bə nə shwôn.

⁹ Yáágúg nə məlwaa ná mə maguləg ijwúga í ómása bán məzhíí mēsh, bwé sáág ná omása bán bwé gwágúg bwo nywa; bwé nda də fadulə íciyá nə omása bán.

¹⁰ Bwé nda də júwo ómása bán isâ; bwé yídag bə bwo buud ó abúgúlag ija byēsh. Ntó nyə e sá ná, njígú alá sə ηgə jígúlí shú mə Cugye wúsú Zembî yí, buud bwé ηwág wə nə gúmá.

Zembî nyə a má lwóya mpaam nyé

¹¹ Zembî nyə á má lwóya mpaam nyé í ηgə yə muud yēsh cug yí.

¹² Mpaam nyəŋgú í ηgə jígúlí sə ná sə bánug cug á kú bish Zembî, sə ban iyéesh yá cug ga; ntó sə mú cugə cug íkəŋ wa kala búúd gaád, cug á tətəlí, cug á kəndúlə lám wó Zembî.

13 Sá má jəlá nə cugə ntó té sê ηgə bwánd jəjə jwôw má Cwám̄ba nə búgə yí. Nəcə jwôw dɔɔηgá, Zembî wúsú ánánî, Cugye wúsú Yésus-Krîst mə bá lwóya mílwané myé.

14 Nyə a yána nyəméfwó shú dúsú, zə yîl sê mányámá má cug sá á ηgə cugə kú bísh məcεε yíid, zə fúb ηkúmba kúl búúd, kúl búúd í é də bə ηkwəməsá ja jêsh ná í sá jəjə mísóólágú yí.

15 Sâ wó jəlá nə jaaw búúd wəni. Dugú cwîny búúd, də ηkáánd nə bwo nə mpəl gwô jêsh. Muud nda mpyêny wo.

3

Okrîsten cug ágúgwáan jáη

1 Báásúlág óbúgula bêsh ná bwá nda də sá lal lúu nə micí nə otówe ɔ shwóg, bwé máguləg ijwúga byáη, bwé də bə ηkwəməsá ná bwé sá sâ jêsh jí ηkí nywa yí.

2 Bwé nda mpyaam múúd, bwé dúg sásulə ózhuyâ, də bə nə yéesh ηkwambulə, də bul cugə nə muud yêsh ná shεε.

3 Shé mpúgá ná shé á fwo námá də bə kú nə fɨg, njî mingáádá, ηgə bε bów-bôw mázhií, iwímbúg nə yéesh zhwiimbyálə nə cug mimbií mimbií í á bii shé mikwám; shé á bə nə gwólə mílâm, nə iwímbúg, nda bə sâ múúd jí nə ηkul cεel yí, shé á ηgə mpiiya shémé nə shémé.

4 Njî, ja Cugye wúsú Zembî nyə a má lwóya jə lâm jé nə cεelí jé á ηgə cεel buud bêsh yí,

---

2:13 1Kr 1.7; 1Te 1.10   **2:14** 3.14; MmN 19.5; Eze 11.20; Gal 1.4; Ifz 2.10; 1Tm 2.6; Heb 13.12; 1Pr 2.9; 1Yn 3.16   **3:1** Rom 13.1-7; 1Pr 1.13-17   **3:3** 1Kr 6.11; Ifz 5.8   **3:4** 1.3; 2.10-11; 1Tm 1.1; 2.3; 4.10; Tit 3.6

⁵ nyə á cug sâ, kú bæ nəc é sá sálə mísóólúgú myâ tútəlí, nji nəc é nyə á gwág sá cey lámúd. Nyə á cug sá nə ɲgusa nyə á gusa sá yí, nə séy Ɗkɛ̀ɲkɛ̀ Shíshim nyə á séy yí. Nəc é ɲgusa í á sá nə sá byélúg byélé ágúgwáan, Ɗkɛ̀ɲkɛ̀ Shíshim nyə á yə sá cug ágúgwáan.

⁶ Zembî nyə á shwu sá Shíshim yé wɔɔɲg nyúúlád mən̄kund mən̄kund kwon̄ mə Cugye wúsá Yésus-Kríst.

⁷ Nyə a sá ntó shú nə sá bág bii cug á kandugə kandugə sá ɲgá bwánd nə búgə nə sá mə bá bii yí, nəc é a mə ci mpáam nyé dí nə sá mú otútəlí ɔ búúd.

Məcwûɲ

⁸ Ciyá ni jí abúgúlág. Mə ka jii nə wo lásúg gwo nə in̄kán̄, buud bwá ɲgá *búgula Zembî wá bwá mpúg shimal sálə jəjə mísóólúgú. Ntó ji jə sâ, í njúl nə mfíí shú búúd bəsh.

⁹ Nji, wo ɔ də kwanz mbeé sɛ̀ɲúsálə məkâł, nə lɔlə məbyél nə lə lə lə kú nə məshíné*, nə ozhuyâ, nə icigá-cigə buud bwá də ɲgə ci shú məcɛɛ mə Moyîz yí. Isâ ini byêsh í cúgə nə mfíí, bísə ocwúd.

¹⁰ Muud mə sá mbéégí mən̄kəɔmə yé, wo ɔ ɲkáánd nə nyə ja áshúshwóógú, wo ɲkáánd ja ábɛɛ; ɲkí a ké shwóg íí, bí béégya sámbá nə nyə.

¹¹ Mpug nə mbií múúd wɔɔɲg mə ɲwa bów-bów zhíí, sálə á ɲgá sá *mísám ni, a ɲgə gwílya nyəmɛ́fwó.

3:5 Yuá 3.5; Rom 6.4; Ifz 2.8-9; 5.26; 2Tm 1.9; 1Pr 1.3 **3:6** Rom 8.9-16; 1Kr 6.11; Gal 5.25; **Cugye:** 2.13; Flp 3.20; 2Tm 1.10; Tit 3.4; 2Pr 1.11; 1Yn 4.14 **3:7** Rom 3.24 **3:9** 1.10-16 **3:9** 1.14; 1Tm 1.4

* **3:9** Oyuúden bwá á də baagula məbyél mán̄ micilyá, də lə micilyá myəɔɲg mísəɔn, sâ jəɔɲg wə Pwól ɲgá ban na yí. **3:10** Mat 18.15-17

Məbədə

¹² Mə bá nti wo Artémas, gúl ja Tishik. Wó ká bá dúg ηgwól á bwo mə wós nûη, wo ɔ bá læl zə kwey mə Nikopolis, nəcé cínəηg wé mə mə cəxələ né mə ká cínɣali ηkwân yé.

¹³ Wo ɔ sɔ ná sâ í bəg kú fúfə lwóya bwé jów ná Zénas yé, bá Apolos njəɔnd bwé é sá yíid.

¹⁴ Í jii námə né omínyəηâ búsú bwé jígúg dále shimal sá jɔjɔ mísóólúgú, dɛ ju míkúlé mí wós məshiiɡá myá shú né bwé bəg kú fúfə mpúmá.

¹⁵ Buud bēsh sánónη búsə wa wá bwé ηgə bédá wo. Wo ɔ bédá óshwé búsú sánónη sá bí nə búgə ηgwûd wá. Zembî ká sá bí bēsh mpaam.

Kálaad Zembî : Sə, á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495